Fra enkeltbygninger til hele kulturmiljøer

Danske udfordringer og nordiske perspektiver

Stefanie Høy Brink · Sekretariatschef, By og Land Danmark

Webinar · 18. november 2026

BY OG LAND DANMARK
LANDSFORENINGEN FOR BYGNINGS- OG LANDSKABSKULTUR

BY OG LAND DANMARK

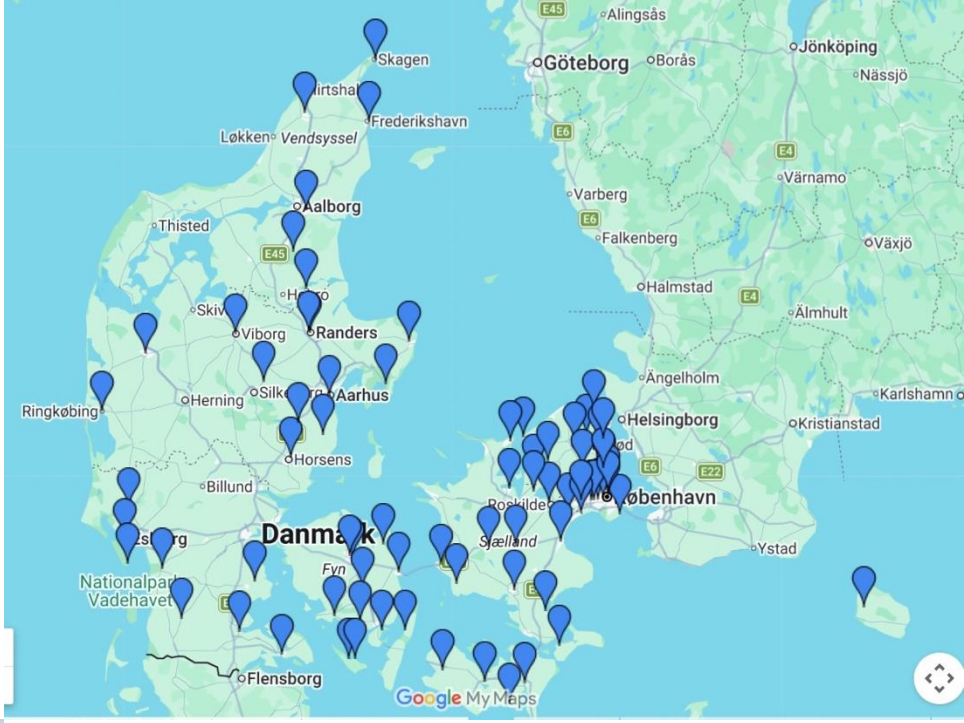
– Landsforeningen for bygnings- og landskabskultur

Stiftet 1966

Vi arbejder for at bevare, udvikle og formidle Danmarks byggede kulturarv og kulturlandskaber.

Paraplyorganisation for Danmarks bevaringsforeninger

Deruodover:

- **Personlige medlemmer**
- **Virksomheder og kommuner**
- **Museer og organisationer**

➢ **Ret til at rejse fredningsforslag**
➢ **Udgiver By & Land 4 gange årligt**

BY OG LAND DANMARK LANDSFORENINGEN FOR BYGNINGS- OG LANDSKABSKULTUR

Det danske paradoks

Vi ved ofte, hvad der er værdifuldt

Vi har bare ikke nødvendigvis sikret det

Når viden, ansvar og handlemuligheder ikke mødes

BY OG LAND DANMARK LANDSFORENINGEN FOR BYGNINGS- OG LANDSKABSKULTUR

Den danske arbejdsdeling

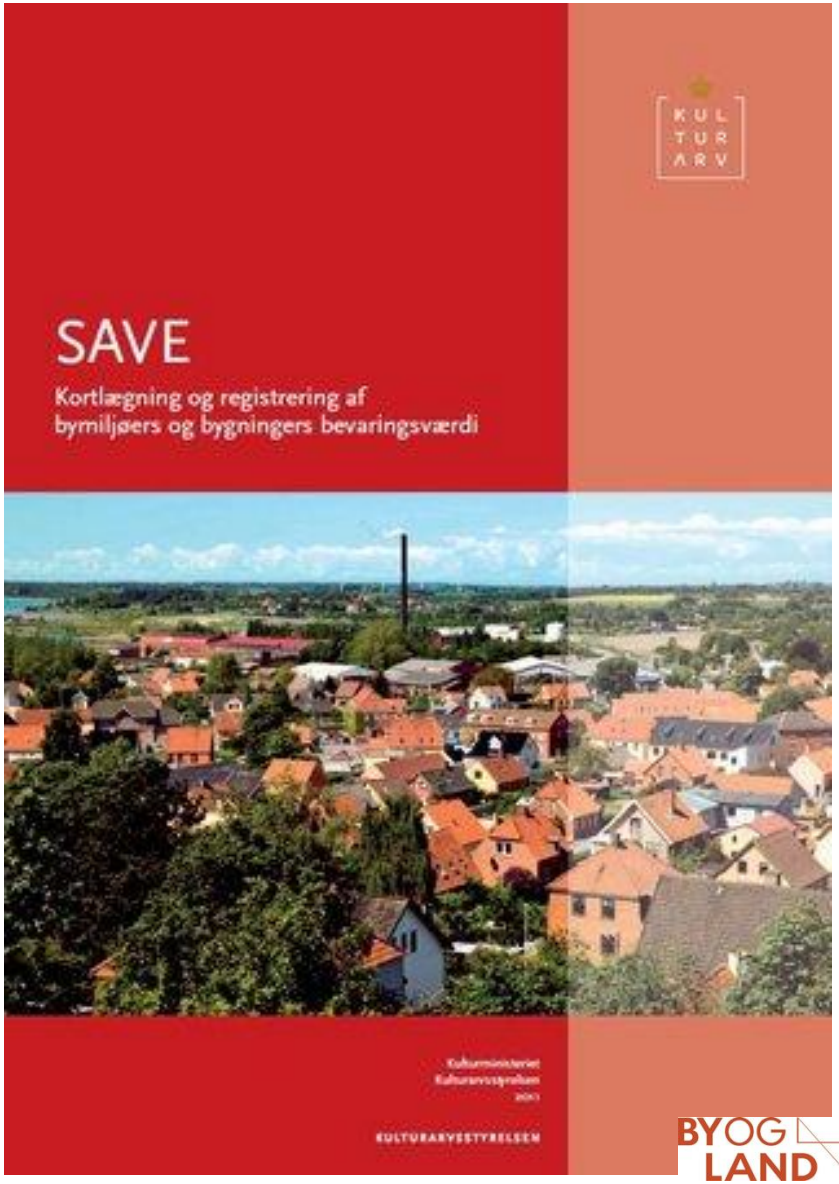
Staten	Bygningsfredningsloven - Ca. 7100 fredede bygninger (Slots- og Kulturstyrelsen og Kulturministeren)
Kommunerne	Bygningsfredningsloven (og Planloven). Udpegning, planlægning og sagsbehandling - Ca. 106.000 bevaringsværdige bygninger udpeget i kommuneplan
Ejerne	Brug og vedligeholdelse
Civilsamfundet	Viden, engagement og ”vagthund”

BY OG LAND DANMARK LANDSFORENINGEN FOR BYGNINGS- OG LANDSKABSKULTUR

SAVE – Survey of Architectural Values in the Environment

- Registrering er viden.

- Registrering er ikke nødvendigvis beskyttelse.

BYOG LAND DANMARK
LANDSFORENINGEN FOR BYGNINGS- OG LANDSKABSKULTUR

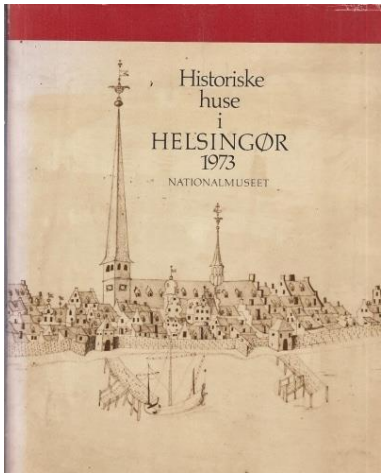
SAVE gør værdien synlig

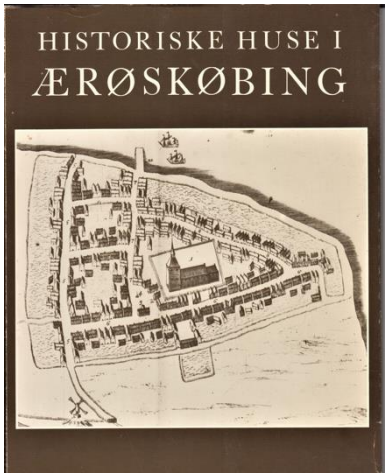

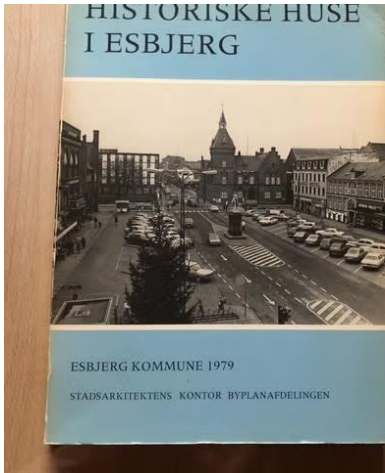
Vurdering ≠ udpegning ≠ beskyttelse

Historiske huse i Grenå
Udgivet af Nationalmuseet i samarbejde med Djurslands Mus

Langeland
-atlas over byer, b
Skagen
Kommu
Byer
Nibe
Kommun
Byer og b
Randers
Kommu
Byer
Hørshol
Ko
Christiansfeld
Bevaringsværdier i byer og
Miljøministeriet
Planstyrelsen
Kommuneatlas
Tønder
Bevaringsværdier i byer og
Miljøministeriet
Skov- og Naturstyr
Kommuneatlas
Næstved
Bevaringsværdier i byer og bygr
Miljøministeriet
Kommuneatlas
Aalborg Nord
Bevaringsværdier i byer og by
Miljø- og Energiminist
Kommuneatlas
Præstø

Historiske
huse
i
HELSINGØR
1973
NATIONALMUSEET

HISTORISKE HUSE I
ÆRØSKØBING

HISTORISKE HUSE
I ESBJERG
ESBJERG KOMMUNE 1979
STADSARKITEKTENS KONTOR BYPLANAFDELINGEN

Nedrivning af bevaringsværdige bygninger

Ejer ønsker nedrivning

↓

Er bygningen bevaringsværdig efter § 17?

↓

Offentlig bekendtgørelse i 4–6 uger

↓

Indsigelser + direkte underretning af relevante foreninger

↓

Kommunal politisk/administrativ vurdering

↓

Vil kommunen bevare bygningen?

NEJ → intet § 14-forbud → nedrivningen kan gå videre

JA → § 14-forbud → kommunen må følge op med planlægning, typisk en bevarende lokalplan inden for 1 år

§ 18-proceduren gælder ikke ved et allerede gældende nedrivningsforbud i lokalplan, byplanvedtægt eller offentliggjort lokalplanforslag.

Kulturmiljø

Én bygning

Husene · gaden · gårdrummene · landskabet

Historien ligger også mellem husene.

BY OG LAND DANMARK LANDSFORENINGEN FOR BYGNINGS- OG LANDSKABSKULTUR

Kommuneplan og lokalplan

Kommuneplan

Udpegning og retningslinjer for kulturmiljøets værdier

Lokalplan

Konkrete bestemmelser om bevaring, skala, placering og udformning

De beskrevne værdier skal kunne genfindes i bestemmelserne

BY OG LAND DANMARK LANDSFORENINGEN FOR BYGNINGS- OG LANDSKABSKULTUR

Kulturmiljø

Hvad er et kulturmiljø?
Et kulturmiljø defineres som et geografisk afgrænset område, som ved sin fremtræden afspejler væsentlige træk af den samfundsmæssige udvikling.

Slots- og Kulturstyrelsen har udpeget 77 kulturmiljøer af national betydning inden for temaerne industri, erhvervshavne, kold krig og 2. verdenskrig.

Kommunerne har ansvaret for at sikre værdifulde kulturmiljøer gennem kommuneplanlægningen, og de har tilsammen udpeget cirka 3800 kulturmiljøer af lokal, regional og national betydning.

BY OG LAND DANMARK LANDSFORENINGEN FOR BYGNINGS- OG LANDSKABSKULTUR

Bellahøj. 1950-1957

Ark. Tage Nielsen, Mogens Irming m.fl.
Have og landskab: C.T Sørensen

Kendt værdi. Vanskelig fremtid.

Foto: Helene Høyer Mikkelsen

National kultuarv eller nedrivning?

- **De 28 højhuse er udpeget som bevaringsværdige i kommuneplanen.**
- **Bellahøjhusene er et udpeget kulturmiljø**
- **Bellahøjhusene blev i 2013 forslået fredet**
- **I 2021 blev opdaget alvorlige konstruktionsfejl på de 10 højhuse.**
- **Løsning: nedriv.**

Foto: Helene Høyer Mikkelsen

16 nationale kulturmiljøer i ældre byer

Tiltrådt i december 2025

National interesse i kommuneplanlægningen

Et andet redskab end bygningsfredning

BYOG LAND DANMARK LANDSFORENINGEN FOR BYGNINGS- OG LANDSKABSKULTUR

Kulturmiljø og naturfredning

Naturfredning kan også sikre kulturhistoriske værdier

Lovgrundlag	Naturbeskyttelsesloven omfatter også landskabelige og kulturhistoriske interesser
Helheder	Fredninger kan beskytte kulturlandskaber og sammenhængen mellem bebyggelse og landskab
Planlægning	Kommuneplanens kulturmiljøudpegninger supplerer fredninger og anden beskyttelse

Beskyttelsens omfang afhænger af den konkrete frednings bestemmelser

BY OG LAND DANMARK LANDSFORENINGEN FOR BYGNINGS- OG LANDSKABSKULTUR

Fra kendt værdi til mulig handling

Opdater viden

Gør ansvar tydeligt

Gør bevaring mulig

BYOG LAND DANMARK
LANDSFORENINGEN FOR BYGNINGS- OG LANDSKABSKULTUR

Hvem har ansvaret for helheden?

I Danmark er det fortsat uklart…

Stefanie Høy Brink · By og Land Danmark
Tak for ordet. Spørgsmål?

BY OG LAND DANMARK
LANDSFORENINGEN FOR BYGNINGS- OG LANDSKABSKULTUR